

Horná komora uhorského snemu Ventúrska 13 - priestorové usporiadanie

Ing. arch. V. Šimkovič

Horná komora uhorského snemu v prvej polovici 19. storočia - zhruba od r. 1805 do r. 1848 bola umiestnená v dnešnom objekte Ventúrska 13 na 1. poschodí ako súčasť komplexu Uhorského snemu na Michalskej ulici č.1. Podľa V. Obuchovej (OBUCHOVÁ, V. , 2001, p. 6) boli priestory do tohoto stavu prestavané podľa plánov z roku 1805. Priestor mal 2x5 okenných osí do Ventúrskej ulice a zaberol šírku celého krídla a výšku 2 podlaží. Po prenesení Uhorského snemu do Budína v roku 1848 do reprezentačnej budovy parlamentu pri Dunaji bol tento priestor prestavaný podľa plánov z roku 1851 - 2 pre Dištriktálny úrad (OBUCHOVÁ, V. , 2001, p. 7). Prestavba vložila do stredu pozdĺžny nosný múr, výšku rozdelila na dve podlažia a do spodného navyiac umiestnila reprezentačné schodište v tvare L. Zásahy boli tak veľké, že sa už nie je možné vrátiť k historickému priestorovému stavu veľkej sály.

Poloha priestorov hornej komory - súčasný stav 2 x 5 okien do Ventúrskej ulice

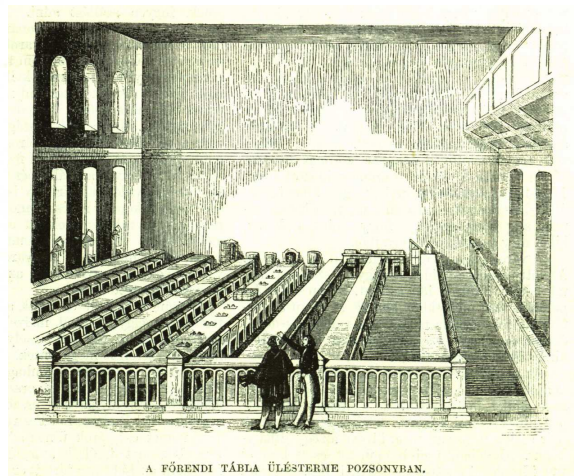
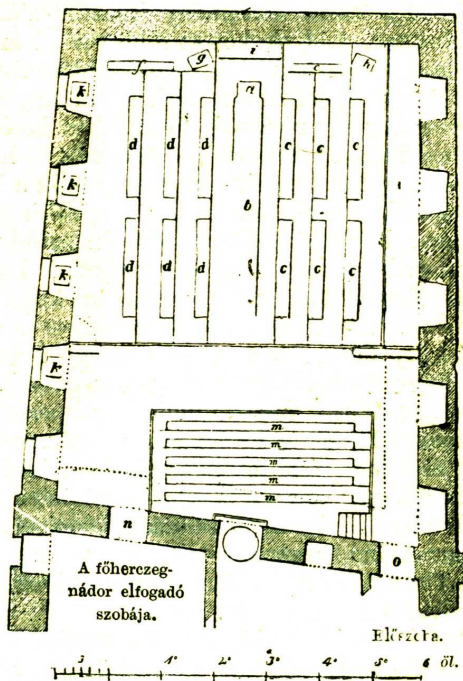

Poslanci boli zo všetkých častí vtedajšieho Uhorska - z dnešných štátov Maďarska, Slovenska, Chorvátska, Bosny, Rumunska, Ukrajiny. V hornej komore rokovala vysoká šľachta a najvyšší cirkevní hodnostári. Podľa nasledujúcej legendy okrem palatína pri hlavnom stole sedelo 2x16 poslancov a pri 2x6 vedľajších stoloch 7-8 poslancov. Spolu s palatínom bolo v hornej komore 117 (max. 129) poslancov. Spolu so sprievodom palatína, prítomnými poslancami spodnej komory, novinármi a divákmi sa v dolnej časti priestoru mohlo súčasne nachádzať asi (129 plus 106) 235 osôb.

Prehľad uhorských žúp v 19. storočí

V neskoršie publikovaných materiáloch (A POZSONYI ORSZÁGGYÜLÉS. 1887) sa nachádza aj vnútorné zariadenie rokovacieho priestoru s nasledovnou legendou.

Pôdorys zasadacej sály Hornej komory (preklad pôvodného textu Ing. arch. K. Václavová)

- A) Stôl palatína, nádvozníka
- B) Stôl, na obidvoch stranách ktorého sa nachádzalo 16-16 stoličiek. Pri tomto stole – na strane C – sedeli hlavní svetskí veľmoži a najstarší župani. Ostatní hlavní župani a konzervatívna strana sedeli pri stoloch

označených značkou C (šesť stolov). Tieto stoly sa nachádzali na stupňovitom podstavci, ktorého jednotlivé stupne mali výšku 4,4 palce. Časť C bola dimenzovaná na 42-48 osôb.

Na druhej strane stola B – na strane od stolov označených ako D – sedeli hlavní predstavitelia cirkvi-preláti, okrem tretieho a štvrtého miesta zhora. Tieto miesta boli totiž vyhradené hlavnému archivárovi a členovi kráľovskej tabule, ktorý sa snemu zúčastnil ako notár.

V časti D – ktorá bola usporiadaná tiež stupňovito – sedela liberálna strana a tí predstavitelia cirkvi, ktorým sa neušlo miesto pri stole B.

E) Stôl troch gréckokatolíckych biskupov.

F) Stôl hlavného archivára a sudca kráľovskej tabule, keď nepôsobia oficiálne

G) Stôl prvého rýchlopisca (stenograf)

H) Stôl druhého rýchlopisca (stenograf)

I) Miesta pre sprievod palatína

K) Štyri stoly pre novinárov

L) Oddelená miestnosť pre členov Spodnej komory, ktorí sa na sneme zúčastnili ako publikum

M) Lavice pre publikum, usporiadané stupňovito

N) Vstup pre palatína

O) Hlavný vstup

Bodkovaná čiara - galéria pre publikum.

Galéria, nachádzajúca sa priečne v miestnosti bola vyčlenená pre ženy.

Miestnosť pre poslancov (body od A po L) bola oddelená od druhej strany miestnosti zábradlím.

3D model bol vložený do dnešných existujúcich murív a okien, ktoré sa odvtedy nemenili. Priestor tak oproti historickej dokumentácii dostal iné proporcie, ale skutočne sa potvrdili pôvodné uvádzané kapacitné údaje o počtoch sediacich v jednotlivých častiach rokovacej miestnosti. Navodzuje atmosféru pôvodného rokovacieho priestoru, ktorý už nie je možné stavebne vrátiť do pôvodného stavu. Zvolená forma 3D PDF umožňuje interaktívny pohyb návštevníka po virtuálnom priestore v reálnom čase. Po prenesení pôvodného stavu do súčasných reálnych priestorových podmienok sme zistili, že bol veľmi úsporný a napriek svojmu veľkému významu bez nadmerného luxusu. Pôvodný priestor bol pomerne strohý a na dnešné pomery stiesnený. Bol jednoducho zariadený bez dekoratívnych prvkov (rímsy, obklady stien, štukové prvky a pod.). Mal približne tvar obdĺžnika o stranách 18,3 m x 13,2 m a plochu 257,5 m² s okennými záklenkami. Vysoký bol asi 9,0 m. Spodné okná (2x5 okenných osí do Ventúrskej ulice) sú vysoké 2,53 m a horné 2,22 m. Takisto úsporné boli aj stoličky (asi 40 x 40 cm) a stoly (stredný dvojstranný š 110 cm a postranné jednostranné š 55 cm). Diváci sedeli na laviciach širokých asi 35 cm s takisto širokými uličkami. Pri iných rozmeroch by historicky uvádzané kapacity do reálneho priestoru nevychádzali. Bol vykurovaný jednou veľkou pecou, obsluhovanou z bočného priestoru. Osvetlenie nie je zachytené, ale podľa dobových zvyklostí lampami a sviečkami. V interiéri prevládalo drevo, použité ako podlaha i ako zábradlie a galéria.

Literatúra

1. OBUCHOVÁ, Viera. 2001: Michalská ulica číslo 1, Ventúrska číslo 13 v Bratislave, budova bývalej Kráľovskej uhorskej komory, Archívno – historický výskum pre Univerzitnú knižnicu Bratislava
2. A POZSONYI ORSZÁGGYÜLÉS. 1887: In: Vasárnapi Ujság, 11. szám. 1887, XXXIV. Évfolyam, p. 181 - 183